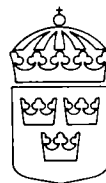

Försvarsutskottets yttrande

1985/86:5 y

Om resursbehovet för länsstyrelsernas försvarsenheter (prop. 1985/86:100)

FöU
1986/86:5 y

Till bostadsutskottet

Bostadsutskottet har den 4 februari 1986 beslutat att bereda försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1985/86:100 bilaga 15 såvitt avser anslaget till länsstyrelserna m. m. beträffande länsstyrelsernas försvarsenheter jämte motion 1985/86:Bo301 (m). Försvarsutskottet avger följande yttrande.

Bakgrund

Länsstyrelsernas viktiga och mångskiftande totalförsvarsuppgifter handläggs huvudsakligen inom deras försvarsenheter. Dessa inrättades år 1971 (prop. 1971:1 bil. 14, CU 8, rskr. 51). Tidigare hade totalförsvarsfrågorna handlagts vid civilförsvarssektionen och den allmänna beredskapsdetaljen. I samband med 1977 års försvarsbeslut (prop. 1976/77:74, FöU 13, rskr. 311) godkände riksdagen riktlinjer för en ändrad organisation av försvarsenheterna. Denna började tillämpas den 1 juli 1978. Totalt sett har försvarsenheterna inte nått upp till den personalbemanning som avsågs med riksdagsbeslutet. Redan i en rapport i september 1981 om försvarsenheternas verksamhet pekades på stor obalans mellan deras uppgifter och resurser. Därefter har enheterna berörts av besparingar som ytterligare minskat deras resurser.

Propositionen

I budgetpropositionen 1986 (bil. 15 s. 60–61) föreslås att delar av anslaget till länsstyrelserna m. m. efter pris- och löneomräkning minskas med ett belopp i storleksordningen 1 %. Undantagna från denna minskning är enligt regeringsförslaget de delar av anslaget som hänför sig till verksamheten vid länsstyrelsernas administrativa enheter och skatteförvaltningar. Undantaget motiveras av beslutet om en sammanhållen skatteförvaltning fr. o. m. den 1 juli 1987 (prop. 1985/86:55, BoU 11, rskr. 82). Enligt detta skall länsstyrelsernas skatteavdelningar brytas ut från länsstyrelserna för att bilda egna myndigheter. Denna organisationsändring bedöms under nästa budgetår påverka arbetet också vid länsstyrelsernas administrativa enheter.

I motion 1985/86:Bo301 av Olle Aulin (m) föreslås ett tillkännagivande av riksdagen att även länsstyrelsernas försvarsenheter skall undantas från den utgiftsminskning vid länsstyrelserna som föreslås i budgetpropositionen. Han anser vidare att en undersökning av försvarsenheternas resursbehov bör komma till stånd.

Försvarsutskottet

Försvarsutskottet vill inledningsvis påminna om att det i ett tidigare yttrande (FöU 1981/82:2 y) har behandlat frågan om besparingar vid länsstyrelsernas försvarsenheter. Då gällde det ett regeringsförslag om en minskning efter pris- och löneomräkning av anslaget till länsstyrelserna m. m. för budgetåret 1982/83 med 2 % (prop. 1981/82:100 bil. 18 s. 23). Därutöver föreslogs en besparing vid försvarsenheter om 4 milj. kr. (prop. 1981/82:102 bil. 11 s. 13). Som motivering till den sistnämnda besparingen hänvisades till att arbetsuppgifterna på försvarsenheterna kunde förväntas minska till följd av en delvis ny syn på inriktningen av de civila delarna av totalförsvaret. Denna ansågs främst ha att göra med kommunernas övertagande av ansvaret för ledningen av civilförsvarsverksamheten på lokal nivå. En förstärkning av civilbefälhavarnas roll fördes också in i bilden. Utskottet godtog en minskning av anslaget med 2 % men föreslog att besparingen om 4 milj. kr. skulle slås ut på länsstyrelsernas verksamheter så att försvarsenheterna liksom övriga enheter endast marginellt skulle beröras av denna besparing. Avvikande mening anmäldes av företrädare för centerpartiet och folkpartiet.

Civilutskottet godtog för sin del de i propositionen föreslagna besparingarna (CU 1981/82:40 s. 7) vilket också blev riksdagens beslut (rskr. 406). Moderata samlingspartiets företrädare i civilutskottet stödde i en reservation försvarsutskottets uppfattning.

Verksamheten vid försvarsenheterna är av stor betydelse för planering och verksamhet inom totalförsvarets civila del. Som framhålls i motion Bo301 ges genom försvarsenheternas medverkan bl. a. stadga och genomslagskraft inom den kommunala förvaltningen åt frågor som hänger samman med kommunernas ansvar för ledning och planläggning av civilförsvaret på lokal nivå.

Försvarsutskottet måste konstatera att det råder obalans mellan försvarsenheternas uppgifter och de resurser som står till deras förfogande. Utskottet vill i det sammanhanget särskilt peka på att försvarsministern i budgetpropositionen (bil. 6 s. 94) slår fast att försvarsenheternas resurser minskat betydligt sedan år 1978, när organisationen för länsstyrelsernas försvarsenheter fastställdes.

Mot bakgrund av det anförda anser försvarsutskottet att länsstyrelsernas försvarsenheter endast bör beröras av begränsade besparingar. Den föreslagna minskningen av anslaget till länsstyrelserna m. m. bör inte drabba försvarsenheterna i större omfattning än som motsvarar deras andel av anslaget. En sådan uppfattning ligger i linje med försvarsministerns uttalande i bilaga 6 till budgetpropositionen (s. 94) att det med hänsyn till

försvarenheternas framtida uppgifter inte föreslås några riktade besparingar som gäller försvarenheternas verksamhet.

Beträffande förslaget i motion Bo301 om en undersökning av försvarenheternas resursbehov vill utskottet hänvisa till vad försvarsministern i proposition 1984/85:160 om ledningen av de civila delarna av totalförsvaret (s. 27) anförde om förnyade överväganden om totalförsvarfsrågornas handläggning inom länsstyrelserna. Enligt hans mening borde sådana komma till stånd sedan de pågående förändringarna på civilförsvarsområdet hade genomförts. Han ansåg vidare att man borde avvakta erfarenheter av en försöksverksamhet med samordnad länsförvaltning som för närvarande förbereds inom Norrbottens län.

Det bör också påpekas att försvarenheternas uppgifter och resurser kommer att på central nivå bli en fråga för den nya överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) inom ramen för dess ansvar för ledning och samordning av totalförsvarets civila delar (jfr prop. 1984/85:160, FöU 11, rskr. 388). Denna myndighets synpunkter på behovet av och tidpunkten för en undersökning av det slag som föreslås i motionen är därför av stor betydelse. Myndigheten inrättas den 1 juli 1986.

Stockholm den 25 februari 1986

På försvarsutskottets vägnar

Olle Göransson

Närvarande: Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Åke Gustavsson (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Ingemar Konradsson (s), Ingvar Björk (s), Hans Lindblad (fp), Olle Aulin (m), Gunhild Bolander (c), Christer Skoog (s), Barbro Evermo (s), Carl-Johan Wilson (fp) och Anita Bråkenhielm (m).

Avvikande meningar

1. Gunnar Björk i Gävle (c), Göthe Knutson (m), Olle Aulin (m), Gunhild Bolander (c) och Anita Bråkenhielm (m) anser att den del av yttrandet som på s. 2 börjar med "Mot bakgrund av" och på s. 3 slutar med "försvarenheternas verksamhet" bort ha följande lydelse:

Som framgår av det föregående innebar riksdagens beslut år 1982 att då aktuella besparingar vid länsstyrelsernas försvarenheter kom att bli större än vad försvarsutskottet hade förordat. Den obalans mellan försvarenheternas uppgifter och resurser som redan då hade konstaterats kom därigenom att öka. Därtill har också bidragit den ökning av arbetsuppgifterna vid försvarenheterna som utskottet förutsåg skulle – åtminstone övergångsvis – bli följden av det lokala civilförsvarets knytning till kommunerna. Arbetsuppgifterna kan inte väntas minska under de närmaste åren. Mot denna bakgrund finner försvarsutskottet liksom motionären det vara rimligt att länsstyrelsernas försvarenheter i likhet med de administrativa enheterna och skatteförvaltningarna undantas från kravet på utgiftsminskning. Ett sådant undantag överensstämmer med andemeningen i försvarsministerns

uttalande i budgetpropositionen (bil. 6 s. 94) att försvarsenheterna med hänsyn till de framtida uppgifterna inte föreslås beröras av några riktade besparingar som gäller deras verksamhet.

2. Hans Lindblad (fp) och Carl-Johan Wilson (fp) anser att efter den del av yttrandet som på s. 2 börjar med "Mot bakgrund av" och på s. 3 slutar med "försvarsenheternas verksamhet" bort ha följt ett stycke av följande lydelse:

Utskottet vill dock i detta sammanhang framhålla sin principiella uppfattning att länsstyrelsernas lekmannastyrelser måste ha frihet att omdirigera resurser inom myndigheten. Behoven på olika områden varierar mellan länen, och de kan också inom ett och samma län variera över tiden. Frågor rörande totalförsvaret berör för övrigt fler enheter än försvarsenheterna. Utskottet anser att det är viktigt att totalförvarsfrågornas stora betydelse betonas i statsmakternas uppdrag till länsstyrelserna. Men statsmakterna bör inte i detalj låsa länsstyrelsernas organisation och personalfördelning mellan olika enheter inom länsstyrelserna. Grundregeln måste vara att myndigheten får uppgifter och resurser, men sättet att använda resurserna skall bestämmas av myndigheten själv. Därigenom främjas möjligheten till rationaliseringar och effektivast möjliga resursutnyttjande.